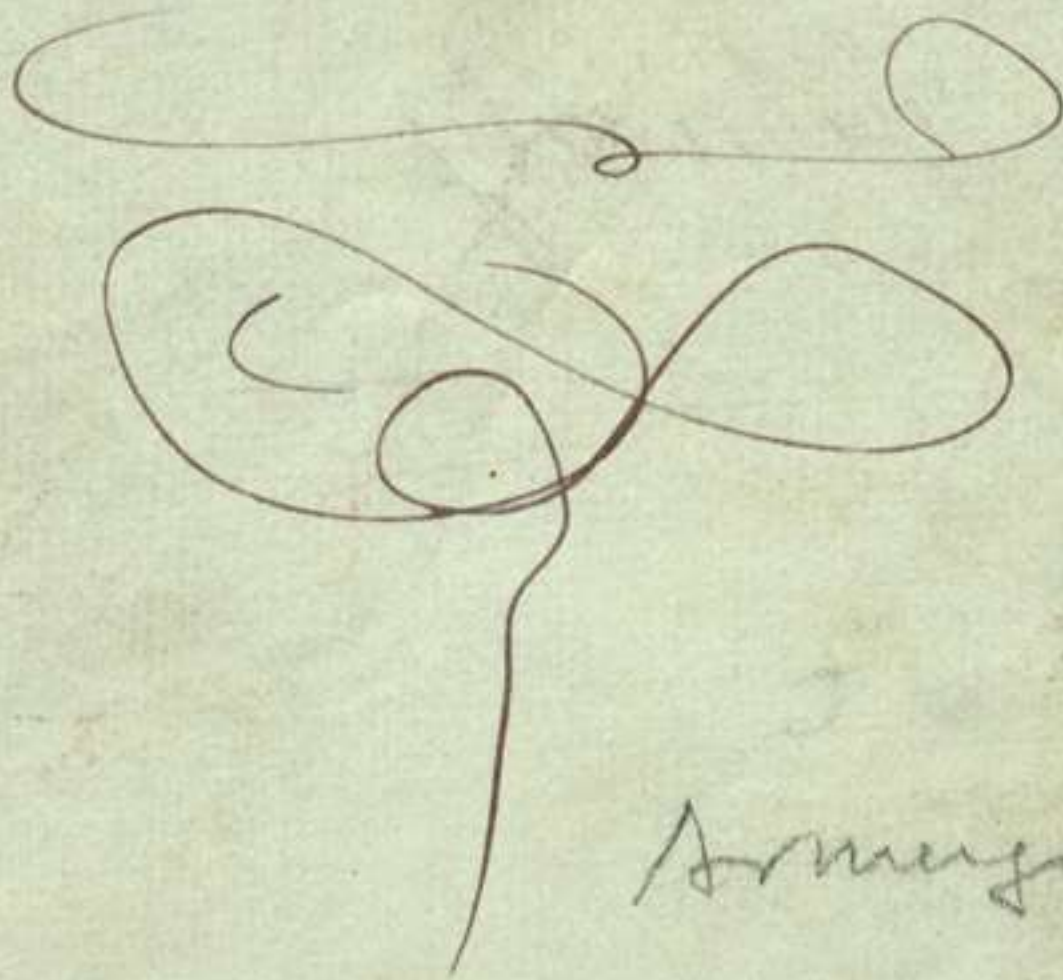

Los Niños de Puigcerdá.

294

Este nicho.

Armedos marqués?

Personas

Laya.

Savalls.

Capitán Carlita.

Cabriny.

Pedals.

Pitot.

Martinez

D. Jauque.

Carlita, republicans y soldados
de Cabriny.

Ate m'ich.

Nooch curt.

Escena 1^a

Savalls, Capita.

Savalls: No deets ni vull escoltarvos!

Capita: Tres cops vos han rebassat
los que defensau la vila;
pero al ultiu cediran.

Sava: Retrocedi tres vegadas
sols es propi de cobarts.

Cap: La mort per tots era certa
si'ns decidim a atacar.

Per la brecha, que' m' d'entresa

los nostres buscaban pas,
varen ells interceptarla!

¡Tot un dia seus cercans
han lutoat las nostras tropas,
derramant la seva sang!

Molta forsa i necessita
per poder contrarrestar
aquella ametralladora
que a la brecha van posar!

¡Alli, lo mateix que bestias
movian los meus soldats;

per lo cual varen decidir
que abandonessim lo camp!

¡Mes per ço, no hi ha perill!
que los nostres venceran;

135

y aquí, lo mateis que'n Berge
lograrem per los esclaus.

Sav= Voloquen una partida
a la casa del Adrañ.

So, per la porta d'Espanya
manare que los restants
aconetin, fins ser dueenyos
absoluts d'aquella casa.

Si la casa de'n Puigbo
logrem pendra per assalt,
de segu que la victoria
els nostres s'emportaran.

Mes si'n veig un, per desgracia,
que un cop lo foc comensat
vulgui da un pas en darrera,

la mort li te' de corta.

Neurem hi d'un cop s'acaba
la rassa d'aquets mialvats,
que desdenyari ab menyspreu
lo nostre Rey Sobera.

¡Miéu a' cumplir mis ordres,
no perden un sol instant!

Lutxen sempre fins a' vençels;

¡presoner no'n porteu cap!

al que caigui, fusellarlo

sens quartel! La pietat

per quets tigres es sarcasme

que deu no pot perdonar!

¡Cap! ¡Cap! a' cumplir la consigna
que mana lo general!

Sav = No olviden que nostra causa
al poble té de salva'.

Cap = Heig que perqui s' dirigeixan
los nostres! Venen evident.

(se sentan veus.)

Escena 2^a

Savalls, Capita', D. Jaume y Carlin
que portan pres a un republica'.

Sava = Que passa?

D. Jan = Que aquest cavalla
se disposaba a pe' foeh
als de la nostra partida.

Sava = Que exereu mes? Deuli mort.

D. Jan: Preparat per confesarte!
Sava: Que mori sens confesio.

D. Jan: (Si lograt lo que volia:
venrem qui pot mes dels dos.)

Passa pues; vosaltres quatre
porteu-lo al peu d'un turó,
y despiatzeu-lo al moment
mentres per ell reso yo.

(quatre carliners, l'agafan y se l'ajustan.)

(alth Layeta!) tu vas dir-me
que l'uirarme t'ada horror!

Quan s'ajigas que l'heu honra
ja no espites en lo mon,
y que jo hi tiqui la causa,
doble sera ton furor.)

(Se sent una descarga.)

Deu l'hagi ben perdonat!

Sava = Stipius no vull fer ab tots!

¡Qui la passi que la pagui!

Ara anem, sens dilació,

a' cumplir al punt las ordres
que os hi dictat ara poch.

Cayr = Un altre, si no m'enganyo,
en portau!

D. Jau =

Es en Pitot!

Escena 3^a

(Savall, Cayrita, D. Jauve, Pitot y Le carlin.)

Sava = Vira, acòstat! ¿Vom te diris?

Pitot: ¿perquè saberies vols?

Sava: Molt altave' te'm presentas!

Pitot: May m'ha faltat l'valor!

Sava: Es dir, que tu vas en contra
de la Santa Religio'?

Pitot: Si no may; sols vaig en contra
de los lladres y traidors!

Sava: Mira be' que tas reprovats
t'podan corta' la mort.

Pitot: Quan m'hi vint entre la turba
dels teus dignes defensors
ja m'hi pensat que m'existencia
perduda estava del tot.

S. Jav: Mes pensat be: t'aseguro
que es trista la teva sort!

Lava = Morivas, si! pero antes
 de gozarne jo ab ta mort,
 vull que m' diguis si la Vila
 conta ab bastans municions
 per combatre nostras forcas.

Pitot = Bastas m' ha, que crech jo
 que n' sobrava, per lo menos,
 despues de veusans a' tots,
 las bastans, per hi tornaban
 a 'Puigcerda' un altre cop.

D. Joan = Semblas bastant descarát!

Lava = Deiseulo! Bravo! vivintó!..

Si el jurament no haques fet
 de interminaros a' tots,
 masi per castich faria

que no 't donessin la mort.

Pitot: Oren, qu'estic ben convenut
que de hiena tens lo cor!

Sapi = Semblants paraulas!..

Pitot   Sou dignes
de las vostres vils accions!

I acabém d'una vegada,
qu'al mirans am causa horror.

Savo = Portulo a'n al mateix siti
abont ha anat l'altre fa' poch!
y aus de mori, vull que donguis,
per recrearme ab son dol,
m; viva a' la Santa causa
de la nostre religio!

Pitot: De prime'n calga la llengua!

Miserable! Vil! Traïdor!..

l'existència ni es la remora
 qu'omple de lèpra lo meu.

Cobard! Indigne! Canalla!..

que dels pobles ets l'assot.

Matam, puer que per desgracia

ni caigut baix ton furor!

No t'aturi que ni intimid!

Mei vull dirte, abans que tot,

que la última paraula

que surtira del meu cor,

sera un viva a la República...

D. Ja = Calla, heretge!

Pitot = Hasta la mort!

Sava = Jusellulo sus tardansa.

Vari: Endavant al ell, miinyous!

Pitot: Adios, capita' de lladres!..

D. Jan: Involent!..

Sava: Al punt feu foc!

D. Jan: Passa! (a Pitot.)

Pitot: ¡Miserables, os desprecio!
per cobarts y per traidors!

Escena 1^a

Savalls y D. Janne.

D. Jan: Inútil! La vida es prova
per pago de sas maldats.

Sava: Prompta sabra' aquesta vida
lo poder que te' en Savalls.

140
Oh, D. Jauume! Si jo logro
drenyo fern de Puigcerda,
ya s' pot dir que la Victoria
lo nostre Rey obtindrà!

D. Jau: tra' coure sens demora
que apel·lem al recurs gran!
Los que custodian la Vila,
han lograt averigua'
que tenim ordre donada
perque cremin l'portal,
y he sapigut per la Laya
que s'estan fortificant.
Si no anem ab llangeresa
nostres plans seran frustrats.

Laya: Desde la casa d'en Jabra

los intentos podreán frustrar.
Vagi voste, y dougui ordres
a mi al legon Comandant
que a la Plaza de las Morjas
ataqui sens mes tarda.

A la casa d'en Mallol
passi que vaguin ius cuants!
y l' primer tock de corneta
sera per ells la senyal
de venjansa y d'exterminiu.
Que exemin totas las portas
que destrossin sens pietat;
que incendien tota la Vila
si es necessari pel cas;
que jo vegi en sas ruinas

tots aquets vils sepultats.

D. Jan: Vaig a complir lo que en mano...

(Se sent una descarga y crits de... a ell...)

Deu en sa gloria i tindrà!

Què miro? Los nostres corran
detras d'un ab mol afany

Sava: Què sera?

D. Jan: Ell es! si; no m'enganyo!

Sava: Què passa?

D. Jan: M'ha de passa?

que aquest infame canalla
que anaban a forella
segons arribo a comprendre
s'escapat de votres mans.

Sava: Viva Deu! Sembla impossible!
tots cavallas y cobarts.

Es meus pagaran la rabia!
D. Jan: A dona' las ordres vaig!

(sen van.)

Montacio

Dosch Clotch.

Escena 5^a

Capita y cuatre carlitas, luego Pita.

Cap: Fra de Deu! tu, collocat
a' aquest punt! Vosaltres tres
tiraven perqui la dreta:
en veyentlo, foeh a' n'ell!

(sen van.)

(Surt per la part oposada Pitot que figura
l'persegueixau: porta un fusell, y al veure
que devant te' un Carli, diu rapidament.)

Pitot: Soch perdut! Si no l'acerto
ni matau sens mes veurey.

(Dispara y cau l'Carli dins bastidor.)
Ara endavant! Deu ni ajuda!...
Deu meu, no m' desampareu!

Mutació.

Posch curt.

Escena 6^a

Pedral y Carrabine!

Carra: Si, Pedral: si la columna

tarda a' venir un sol moment,
per mes que ls nothras s'eforsin
perduts seran sens remey.

Pedral: No demayis!

Carra: Que dius ara?

Demaya' un carrabine' &
que ha passat tota la vida
entre lo fum dels fusells?
y que tota sa alegria
fundada en la guerra te' ?
Si parlava, es per que teno,
no perque ells sigan mes,
sino que us faltin cartutxos.

Pedral: No t'espantis, ja u tindrem

Carra: Espantarme jo? Mal llany!

143

Pedra - Nosaltres aquí som deu,
que un cop lleusats al combat
cada un ne val per cent.

Las medidas necessarias
per la defensa habem pres;
las donas y criaturas,
acompanyadas dels vells,
hem lograt que s'interuessin
cap a fransa... Que vols mes?
Et la vila, sols hi queda
la flo' y nata del jovent
que ha jurat com fem nosaltres
trepitjar-ne aquesta terra,
que ni de caro sens igual
drenyo d'Espanya's vol fe.

Puigcerdá es heroica. Vila
se desde l'any trenta set
y si nosaltres, companyes,
com nostres pares lutsein,
si ells van lograr fer la heroica,
gloriosa ara la farem.

Carra: Si es veritat que sou dos mil...

Pedr: Nosaltres soum prou al cent.

Carra: Si la columna arribaba...

Pedr: No triguis po, vindrà a temps.

Carra: A la part que jo'm lamento
atruiro la teva fe.

Pedr: Al que even ab la Republica
no l'obliuara may deu.

Creyeume, uoy, aus de poch,

de aquets vils ans lliurevem
 si abriguen en vostres pits
 lo que jo abrigo en lo meu.
 El home, ha nascut per ser lliure,
 com la fiera en lo desert;
 com lo pardal en lo ayre,
 y 'l que esclaus nos vulgui fer,
 ha de temer vostres iras.

¡Prime' mors que esclaus serem!

Escena 7^a

Dits y Laya.

Laya (diintre.) España!...

Pedra: ¿Qué passa, Laya?

Laya: No hi veit v'lesa sembrant!

Carra: Quita, digas!

Pedral: No t'atures!

Carra: Parla sense vacila'!

Laya: Que D. Jauume...

Carra: Aquell carli'?

Laya: Ha fusellat a n'au Joan!!!

Pedral: A ton marit!

Carra: Hipocrita!

Laya: Vull venjança d'ell, Pedral!

Ni la Lleona ferida

ab mi te podra' iguala'

si per fortuna D. Jauume

arriba a' causa a' mai mans.

Pedral: Sossegat!...

Barra.

Calmat, Laya!

Laya²

Bon vols que in juga calma²
 si la preuda que estimava
 no tomare' a veure may?
 ; Malehida de deu siga
 la rassa d'aquet Savalls!
 Null un arma, deince un arma
 per combatre aquets tirakts
 di lo bruis de las balas
 ni l'clamoreis incessant
 de los ferits, que ocasionan
 aquestos sens tan rialvats,
 podran fer nella en mon pit.
 Mon cor de Patria inflammat
 cridara mentres qu'alienti

"Guerra ab ells, guerra compans.

"Mori tot home que vulgui
per un vil se esclavissat,

y viva! Vols qui desitji
la ^{sacrosanta} llibertat!

Republica Federal!"

Pedral: Bravo, noya!

Carra:

Vols mes pelat

que l'ouvent de Nouerrat.

Pedral: Alerta, minyons! Que miro?

Carra: Son dels nostres.

Escena 8^a

Dits, Pitot, D. Jaume y els liberals.

Pitot:

Passa avant!

Ara purgarai la pata
de volerme fusella.

Laya: M' vençansa desitjada
y que prompte t'hi trobat.
Miserable!

D. Jan: ;Aquí la Laya!

Laya: No t' creyas aquí trobaus?

Pedral: Mes; que passa?

Pitot: ;Saps que passa?

La Pata ha cassat 'l gat.

Aquet infame canalla
m'ha dat carta al mitj' del camp,
y presentarme a m' als gefes,
m'anaban a fusella
de la mateixa manera

qu'ho hau pt ab eu Joan.
Pero jo, tot manso, manso,
ls hi pogut enganyar!

All veure que s'espavoraban
pera perme vola' l'esp,
ab la destresa del rayo
adonant d'ell m'hi tirat;
li prech' l'fucell dels dits,
disparo y a mos pens can.
Salto nu marxa, ells disparan,
; per fortuna ha estat eu va!

Après l'par; veig a terra
un Carli agoritant
li prech' l'arma: ls de verdura
covran a atajarne l'pas

veig un carli que m'entorba
per atravesar un camp,

li disparo l'meu fusell
y d'ell m' logro salvà.

A unas vint ò trenta passas,

sota de un marja sentat,

veig Don Jaume que volia

de ma venjança lliuràs;

y que vulgas ò no vulgas,

mes de forsa que de grat,

hi pogut fè qu' aquell pillo

vinguès an aquí á purgà

las vilas que comesas

té en contra dels lliberals.

Con que ves de confesarte,

que m' fas noia al meu devant.

Laya. Això no! jo soc la ofesa
vuy que mori entre mas mans.

Pedrab - Minyons, correm a la Vila
per la bretxa

Laya ; Si! mes abans,
aquet vil ha de se pasto
de mon furor! ; Malvat!
sensa escrupol de conciencia
a un pobre hats assassinat!

(si abraça)

No estranyis pues que jo t' mati.

Pedrab Deixa Laya.

Laya Vuy sa sanch!

Carra ; Que venen!

D. Jau Lingüeu clemencia.

Laya. ; Deuma un arma!

Uocan altre cop la corneta.

Pedrab. ; Altre senyal!

Pitot. Pren la mèva.

D. Dau ; Perdo, Laya!

Pitot. Freulo del moni aviat.

(D. Dau s'agarra al vestit de Laya)

Laya. ; Apartat, fiera malvada!

Carra ; Cuyta, Laya!

Laya (Dispara) Mi venjat.

Pitot. Veniu tots, seguime a mi.

Carra ; A la vila!

Tots A Puig Cerdà!

Mutacion.

Uocana

Pedrab., Pitot, Carrabiné, Capi.

ta de carlins republicans. y car-
lins dintre.

Pedrales Ja s'acostan!

Carra ; Que vingan!

que a la vila no entraran

los carlins disparan desde dintre,
los republicans disparan pausada-
ment de modo qu' es pugui senti lo
que dihen.

Carra diu un companya Fú, Joseph, te la canana

y ves fusells carregan,
que per cada un que n' tirias
ab ret als uuy contenta.

Dispara!

Pedrales Ja ha caigut!

Carra A Pedrals, Juig, que t'apunta!

Pitot A Pedrals, Aparteus!

Carra Baixa lo cap!

!lo baixan tots, tiran de dintre!

Pedrals Molt just es que jo contesti!

Carra ;Deu t'hagi ben perdonat!

Pitot S'acostan.

Pedrals Donchs, si s'acostan,

preneu pedras tots, companys,

!Desde dintre!

Capità A ells!

Pitot... Creyeume, minyons!
no gastem pólvora en vã.

!dintre!

Capità Un devant.

Carra ;Sí, crida! crida!

capità

^{sin irre}
A ellos ! ¡ Viva Savalls !

Los carlins surten disparan, y un tiro mata a Pedrals, los republicans contestan, los carlins intentan pujar per la muralla y los republicans: unos a tiros otros ab pedras los pegan a la ma fins que cauhan en terra y un cop als tenen a terra disparan sobre d'ells.)

al veure que cau Pedrals,

Carra

¡ Infamia !

Pitot.

¡ Unesta sort !

Carra.

No desmayeu, ciutadans.

Capità

¡ A la muralla, minyons,
que ja es nostra Puigcerdá !

(Disparan al capità que cau mort.)

Carrà

No pas per ara!

Cayen?

Capità

Traició!

Pitot.

Animo! A ells! Cobarts!

Los de la muralla tiran una forta
descarga los que no quedan morib
quedan ferits y presoners, després de
la lucha s'ent toca l'Marcellera
que anuncia que Cabrynety ve ab
la columna

Pitot...

La victòria es nostra!

Carrà

¡Oh! ditxa!

Pitot.

Companys. ^{llibertat} Viva la federal!

Aquest crit de federal es contestat
per la columna que porta Cabrinety
y per los lliberals que hi ha en la muralla,

Carra   En Cabrinety s'acosta!
Pitot.   Vols dir?
Carra   No veus los soldats?
Pitot   Sí qui es cert!
Carra   Viva en Cabrinety!
Tots   Viva!
Pitot   Anem a rébrel, companys!
Cabrinety; Viva la heroica villa
de la invicta Puig-Cerdà
Sol.   Viva.

Escena última

Cabrinety

Bravo noys! als heróes sou!
deixeu que os dongui un abraç,
ho t' saludo, invicta villa,
abracessura ab los soldats.

151

Ara requirim sens tregua
al caberilla Saballs.

Si per fortuna jo logro
tenir lo un dia al devant,
en lloch de fet presoner
P' haig de estroxa entre mas mans

Als soldats.

A vos altres encarrego
en aquest suprem instant,
en que los carlins protenen
derrocar la Llibertat,
que respectiu a los Gofes,
que per fortuna son braus
si guem sempre, com fins ara,
de la disciplina amans
y conteu que la Republica

a vos altres os deurà
la glorià de que i ostenti
en Espanya triunfant.

Aqui no hi ha païantje
n'hi ha tropa. Sols germans.
Abraçeuia als uns als altres.

En vòstras venas la sang
del gran Cid y de Polayo
tenir tots bons liberals.

Pues qu'esperem? Terminem
al que pretenqui ultraja

Companyo, viua la republica

foh viua!

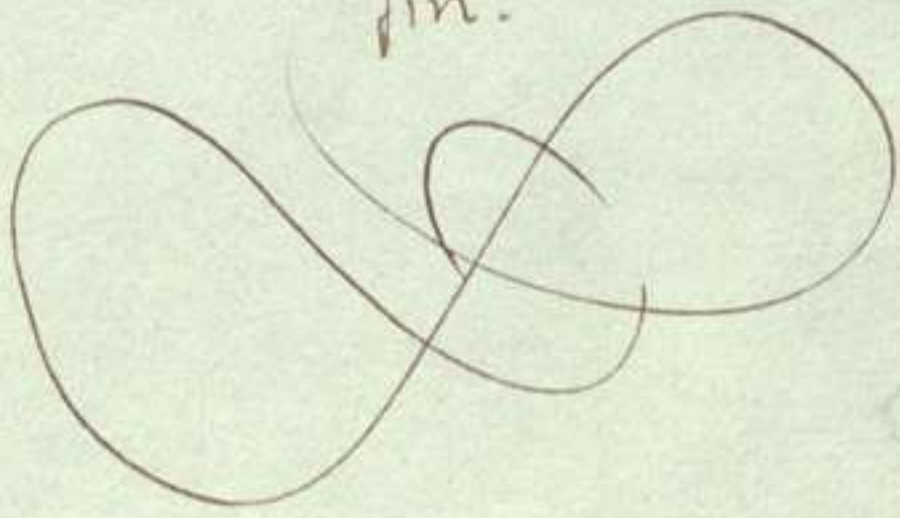
ca. ny viua la federal.

tuean la marcellina

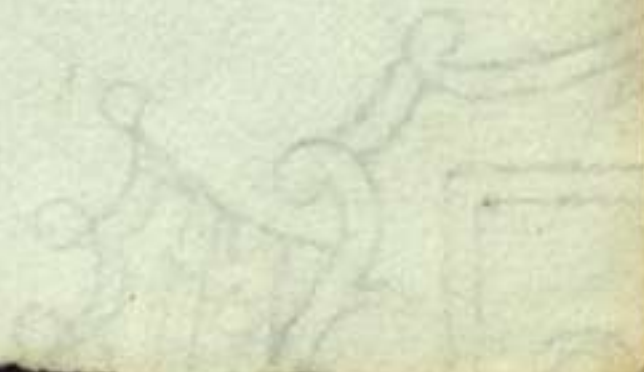
y can to telo.

-

fin.

RECEIVED
JULY 18 1864

ALLEN WILSON

HERMANN ALVOS.

ROMANUM